

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش: حسابداری

عنوان:

محرکهای مدیریت سود: سودوزیان قبل از اعمال مدیریت سود

استاد راهنما:

دکتر فرزانه حیدرپور

استاد مشاور:

دکتر رضوان حجازی

پژوهشگر:

سمانه زارع رفیع

تابستان ۱۳۹۲

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

بیاری از خداوند سبحان و اعتماد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشتن مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه دانشگاه در امتحان فریبناک و تمدن بشری، مادانجیبان و احصاء

هیأت علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخلفی نکنیم:

- ۱- اصل برانت: التزام به برانت جویی از حرکت زرقار غیر خردای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم پژوهش را به شبه های غیر علمی می آلائند.
- ۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از حرکت جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشتهار نتایج تحقیقات و انتقال آن به بکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم با حرمت با در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از حرکت حرمت شکنی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بکاران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد توسعه کشور و کلیه مراحل پژوهش.

شکر و قدردانی:

پاس خدای را که بخوردان، در ستودن او بماند و شاکهنگان، شردن نعمت های او ندانند و گوشهنگان، حق او را از لردن نتوانند. و سلام و دور در بر محمد و خاندان پاک او طامران مصوم، هم آمان که وجودان و لدا رو جودمان است؛ پاس بی کران پروردگار کیمتار که، سستی مان، بنشد و به طریق علم و دانش، بنمونان شد و به بنمیشنی رحروان علم و دانش ممنونان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیان ساخت.

اما از آنجایی که تجلیل از معلم، پاس از انسانی است که هدف و غایت آفرینش را تا این می کند و سلامت امانت بلی را که به دستش سپرده اند تقسیم، با بر حسب و عین و از باب "من لم یشکر المنعم من الخلقین لم یشکر الله عزوجل": انپر و ما در عزیزم، این دو معلم بزرگوارم... که در تمام عرصه های زندگی یار و یاور بی چشم داشت برای من بوده اند؛ از اساتذ با کالات و ناسبت؛ سرکار خانم دکتر فرزانه حیدر پور که در کمال سه صدر با حسن خلق و فروتنی، از پنج کی در این عرصه بر من دریغ نمودند و زحمت راهبانی این رساله را بر همه کرده اند؛ از اساتذ که تقدیر، سرکار خانم دکتر رضوان جباری، که زحمت مشاوره این رساله را متقبل شدند؛ و از اساتذ فرزانه و دلوز؛ جناب آقای دکتر اله تادی وردی که زحمت داوری این رساله را متقبل شدند؛ کمال شکر و قدردانی را دارم.

باشد که این خردترین، بخشی از زحمات آمان را پاس گوید
پروردگار احسن جاقت، سلامت و سعادت را برای آمان مقدرنا
به امید آنکه توفیق یابم جز خدمت به خلق او نکوشم.

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم:

که از نگاهشان مصلحت، از رفتارشان محبت و از صبرشان ایستادگی را آموختم

و همچنین خواهر و برادر عزیزم:

که وجودشان شای بخش و صفاشان بید آراش من است.

و در نهایت تقدیم به تو که بر تارک زمان جاودانه ای، ای شهید راه عشق

مردمانی جان خود را بر جهان افروده اند

آفتاب جانان در تار و پود جان ما

مردمانی رنگ عالم را در گون کرده اند

حرکی در کار خود نش آفرین، همچون خدا

مکرک بر لوج جهان نقش نیزاید ز خویش
بی‌کان چون نقش پامواست در موج فنا
نقش هستی سازماید نقش بر جلندنی
تا چون جهان خود جهان هم جاودان دارد تورا
این جهان دنیا، زمان چون موج، مانند نقش
مخطی ای همان این هستی ده، هستی با
بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۹۲/۰۶/۱۰

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم سمانه زارع رفیع از پایان نامه خود
دفاع نموده و بانمره ۲۰ بحروف بیست و بادرجه بسیار عالی
مورد تصویب قرار گرفت.

امضا استاد راهنما

بسمه تعالی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۱۳۰۱۹۱۲۰۱۶
عنوان پایان نامه: محرک های مدیریت سود: سودزبان قبل از اعمال مدیریت سود		
نام و نام خانوادگی دانشجو: سمانه زارع رفیع	تاریخ شروع پایان نامه: ۱۳۹۲/۰۳/۱۹	تاریخ اتمام پایان نامه: ۱۳۹۲/۰۶/۱۰
شماره دانشجویی: ۸۷۱۰۹۰۰۹۱۰۰	رشته تحصیلی: حسابداری	
استاد راهنما: سرکارخانم دکتر فرزانه حیدر پور استاد مشاور: سرکارخانم دکتر رضوان حجازی		
<p>چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):</p> <p>هدف از این مطالعه بررسی تأثیر دو محرک عمده شامل زیان ده بودن شرکت و همچنین پایین بودن سود شرکت از سود سال قبل آن بر فرآیند مدیریت سود شرکت های فعال در بازار سرمایه ایران می باشد. دوره زمانی تحقیق ۶ ساله (از سال ۱۳۸۵ لغایت ۱۳۹۰) و جامعه آماری آن کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تعیین شده است. نمونه آماری تحقیق نیز که بر اساس روش غربالگری بدست آمده شامل ۱۹۹ شرکت می باشد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه های تحقیق با استفاده از روش داده های پانل حاکی از این است که در بازار سرمایه ایران زمانی که شرکت قبل از اعمال مدیریت سود زیان ده می باشد، احتمال استفاده از اقلام تعهدی اختیاری جهت سودآور نشان دادن شرکت افزایش می یابد. همچنین نتایج بدست آمده گویای آن است که زمانی که سود سال جاری شرکت پایین تر از سود سال قبل می باشد نیز احتمال استفاده از اقلام تعهدی اختیاری جهت نشان دادن تغییرات مثبت در سودآوری افزایش می یابد. بنابراین می توان زیان ده بودن شرکت و همچنین پایین بودن سود شرکت از سود سال قبل آن را به عنوان دو محرک عمده در اعمال مدیریت سود معرفی کرد.</p> <p>کلمات کلیدی: مدیریت سود، سود قبل از اعمال مدیریت سود، اقلام تعهدی اختیاری.</p>		

مناسب است

تاریخ و امضاء:

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

مناسب نیست

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱ فصل اول: کلیات تحقیق -----

- ۱-۱ مقدمه ----- ۲
- ۲-۱ بیان مسئله ----- ۲
- ۳-۱ اهداف تحقیق ----- ۵
- ۴-۱ اهمیت موضوع و انگیزه انتخاب آن ----- ۵
- ۵-۱ فرضیه های تحقیق ----- ۶
- ۶-۱ روش تحقیق ----- ۶
- ۸-۱ جامعه و نمونه آماری ----- ۷
- ۹-۱ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیات ----- ۷
- ۱۰-۱ واژه های کلیدی تحقیق ----- ۸
- ۱-۱۰-۱ مدیریت سود ----- ۸
- ۲-۱۰-۱ سود قبل از اعمال مدیریت سود ----- ۸
- ۳-۱۰-۱ اقلام تعهدی اختیاری ----- ۹
- ۱۱-۱ چارچوب فصول آتی ----- ۹
- ۱۲-۱ خلاصه فصل ----- ۱۰

۱۱ فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق -----

- ۱-۲ . ۱-۲ مقدمه ----- ۱۲
- ۲-۲ . ۲-۲ گزارشگری مالی، اهداف و کیفیت آن ----- ۱۳
- ۳-۲ . ۳-۲ سود و مفاهیم مربوط به آن ----- ۱۴
- ۴-۲ . ۴-۲ انواع سود: درآمد عملیاتی در مقابل درآمد غیرعملیاتی ----- ۱۶
- ۵-۲ . ۵-۲ دستکاری سود ----- ۱۷
- ۶-۲ . ۶-۲ مفهوم مدیریت سود ----- ۲۰

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۲۲	۷-۲. الگوها و تئوری های مرتبط با مدیریت سود
۲۴	۸-۲. دیدگاههای موافقان و مخالفان مدیریت سود
۲۵	۹-۲. انواع مدیریت سود
۲۶	۱-۹-۲. مدیریت سود از طریق زمان بندی رویدادها
۲۶	۲-۹-۲. مدیریت سود از طریق انتخاب و تغییر رویه های حسابداری
۲۷	۳-۹-۲. مدیریت سود از طریق ارقام تعهدی
۲۷	۴-۹-۲. مدیریت سود از طریق دستکاری فعالیت های واقعی (مدیریت واقعی سود)
۲۸	۵-۹-۲. مدیریت سود از طریق تغییر طبقه بندی
۲۸	۱۰-۲. انگیزه های مدیریت سود
۳۰	۱۱-۲. روشها و ابزارهای مدیریت سود
۳۱	۱۲-۲. ارقام تعهدی
۳۲	۱-۱۲-۲. تعریف ارقام تعهدی و طبقه بندی آن
۳۳	۲-۱۲-۲. ویژگی های روش تعهدی
۳۳	۳-۱۲-۲. نارسائی های سود تعهدی
۳۴	۴-۱۲-۲. مدیریت سود
۳۷	۵-۱۲-۲. مدل های مورد استفاده برای تعیین ارقام تعهدی اختیاری
۴۰	۱۳-۲. مطالعات پیشین
۴۰	۱-۱۳-۲. مطالعات خارجی
۴۲	۲-۱۳-۲. مطالعات داخلی
۴۸	فصل سوم: روش تحقیق
۴۹	۱-۳ مقدمه
۴۹	۲-۳ روش تحقیق
۵۰	۱-۲-۳ قلمرو تحقیق

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۵۱	۲-۲-۳ جامعه و نمونه آماری تحقیق -----
۵۳	۳-۲-۳ ابزار جمع آوری داده های تحقیق -----
۵۳	۳-۳ فرضیات تحقیق و مبانی نظری آن -----
۵۴	۴-۳ مدل و الگوی تحقیق -----
۵۵	۵-۳ متغیرهای تحقیق -----
۵۵	متغیر وابسته تحقیق -----
۵۵	۳-۵-۱ اقلام تعهدی اختیاری تعدیل شده (Adj(DA)) -----
۵۷	متغیر مستقل تحقیق -----
۵۷	۳-۵-۲ سود قبل از اعمال مدیریت سود (CLUSTER_N _{it}) -----
۵۸	متغیرهای کنترلی -----
۵۸	۳-۵-۳ اندازه شرکت (SIZE) -----
۵۸	۳-۵-۴ فرصت های رشد (GROWTH) -----
۵۸	۳-۵-۵ سودآوری (ROA) -----
۵۹	۳-۵-۶ نسبت گردش سرمایه (WC) -----
۵۹	۳-۵-۷ اهرم مالی (LEV) -----
۵۹	۳-۶ روش تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیات -----
۶۰	۳-۶-۱ روش داده های پانل -----
۶۵	۳-۶-۲ آزمون معنی دار بودن مدل -----
۶۵	۳-۶-۳ آزمون معنی دار بودن متغیرهای تحقیق -----
۶۶	۳-۶-۴ آزمون های مربوط به مفروضات مدل رگرسیون خطی -----
۶۹	۳-۶-۵ تصمیم گیری برای رد یا پذیرش فرضیه ها -----
۷۰	۳-۷ خلاصه فصل -----
۷۱	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها -----

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۱-۴. مقدمه	۷۲
۲-۴. آمار توصیفی متغیرهای تحقیق	۷۲
۳-۴. آزمون نرمال بودن توزیع متغیر وابسته تحقیق	۷۵
۴-۴. نتایج حاصل از آزمون فرضیه های تحقیق	۷۷
۴-۴-۱. نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول تحقیق	۷۷
۴-۴-۲. نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم تحقیق	۸۶
۵-۴. خلاصه فصل	۹۴
فصل پنجم: نتیجه گیری	۹۵
۱-۵. مقدمه	۹۶
۲-۵. خلاصه و نتیجه گیری	۹۶
۱-۲-۵. نتایج حاصل از فرضیه اول	۹۸
۲-۲-۵. نتایج حاصل از فرضیه دوم	۹۹
۳-۵. بررسی تطبیقی یافته های تحقیق	۹۹
۴-۵. پیشنهادهای تحقیق	۱۰۰
۱-۴-۵. پیشنهادهایی مبنی بر نتایج تحقیق	۱۰۱
۲-۴-۵. پیشنهادهایی برای تحقیقات آتی	۱۰۲
فهرست منابع	۱۰۳
ضمائم و پیوستها	۱۰۶
خروجی های نرم افزار آماری	أ
چکیده انگلیسی	۱۰۷

فهرست جدول ها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱۹	۱-۲ نگاره .چهارچوبی برای طبقه بندی انواع دستکاری حسابها
۵۱	۱-۳ نگاره .روند انتخاب نمونه آماری پژوهش
۵۲	۲-۳ نگاره .توزیع فراوانی شرکت های نمونه برحسب صنعت
۷۳	۱-۴ نگاره .آمارتوصیفی متغیرهای تحقیق
۷۶	۲-۴ نگاره .نتایج آزمون نرمال بودن توزیع متغیرهای وابسته تحقیق
۷۶	۳-۴ نگاره .نتایج آزمون نرمال بودن توزیع متغیر وابسته تحقیق بعداز فرآیندنرمال سازی
۷۹	۴-۴ نگاره .ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای تحقیق-فرضیه اول
۸۱	۵-۴ نگاره .نتایج انتخاب الگو برای برآورد مدل(۱) تا(۴)تحقیق
۸۲	۶-۴ نگاره .نتایج آزمون فرضیه اول تحقیق
۸۷	۷-۴ نگاره .ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای تحقیق- فرضیه دوم
۸۹	۸-۴ نگاره .نتایج انتخاب الگو برای برآورد مدل(۵) تا(۸) تحقیق
۹۰	۹-۴ نگاره .نتایج آزمون فرضیه دوم تحقیق
۹۸	۱-۵ نگاره .نتایج فرضیه اول
۹۹	۲-۵ نگاره .نتایج فرضیه دوم

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

۷۴ ----- ۱-۴ نمودار. روند ارقام تعهدی اختیاری تعدیل شده شرکت های نمونه طی سال ۱۳۸۵-۱۳۹۰

۷۵ ----- ۲-۴ نمودار. روند وضعیت سود قبل از اعمال مدیریت سود شرکت های نمونه طی سال ۱۳۸۵-۱۳۹۰

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

سود حسابداری متشکل از اقلام نقدی و تعهدی بوده و اقلام تعهدی سود تا حدود زیادی در کنترل مدیریت می باشند. از این رو مدیران تلاش می کنند تا با انتخاب روش های مجاز حسابداری و بهره گیری از اقلام تعهدی، نتایجی قابل پیش بینی و ثابت خلق کنند. زیرا، اغلب سرمایه گذاران و مدیران اعتقاد دارند شرکت هایی که روند سودآوری مناسبی دارند و سود آنها دچار تغییرات عمده نمی شود نسبت به شرکت های مشابه، ارزش بیشتر و قابلیت پیش بینی و مقایسه ی بیشتری دارند. همچنین با توجه به تئوری نمایندگی^۱ مدیران می توانند از انگیزه ی لازم برای دستکاری سود به منظور حداکثر کردن منافع خود برخوردار باشند. در این مطالعه تلاش گردیده تا تأثیر دو محرک عمده شامل زیان ده بودن شرکت و همچنین پایین بودن سود شرکت از سود سال قبل آن بر فرآیند مدیریت سود شرکت های فعال در بازار سرمایه ایران مورد بررسی قرار گیرد. در ادامه کلیاتی از تحقیق بیان می شود.

۲-۱ بیان مسئله

امروزه مدیریت سود یکی از موضوعات بحث برانگیز و جذاب در پژوهش های حسابداری به شمار می رود. به دلیل این که سرمایه گذاران به عنوان یکی از فاکتورهای مهم تصمیم گیری به رقم سود توجه خاصی دارند، این پژوهش ها از جنبه رفتاری، اهمیت خاص خود را دارد. مطالعات صورت گرفته نشان داده است که نوسان کم و پایدار سود، حکایت از کیفیت آن دارد. به این ترتیب،

^۱ Agency Theory

سرمایه‌گذاران با اطمینان خاطر بیشتر در سهام شرکت‌هایی سرمایه‌گذاری می‌کنند که روند سود آنها باثبات‌تر است.

هنگامی که شرکت‌ها در وضعیت نامطلوب اقتصادی تحت فشار فزاینده قرار می‌گیرند، مدیران آنها از واحد حسابداری درخواست می‌نمایند که سطر آخر صورت‌های مالی (یعنی سود) را بهبود بخشند، و بدین وسیله محتوای اطلاعاتی آن را تغییر دهند. یکی از روش‌هایی که گاهی اوقات برای آرایش اطلاع‌رسانی وضعیت مطلوب شرکت‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد، مدیریت سود می‌باشد. مدیریت سود^۱ به مداخله عمومی مدیریت در فرآیند تعیین سود که غالباً در راستای اهداف دلخواه مدیریت می‌باشد، اطلاق می‌گردد (وایلد^۲ و همکارانش، ۲۰۰۱، ص ۲۳۸). مدیریت سود روشی است که توسط مدیریت جهت دستکاری داده‌ها به کار می‌رود. به عنوان مثال، هموار نمودن سود برای کسب اطمینان بیشتر سرمایه‌گذاران از پایداری سود، نمونه‌ای از دستکاری داده‌ها محسوب می‌شود. این قبیل اقدامات ممکن است داده‌های موجود در صورت‌های مالی را به میزان قابل ملاحظه‌ای تحت تأثیر قرار دهد. راه‌های مختلفی وجود دارد که طی آن می‌توان از ثبت‌های دفتری در جهت مدیریت سود استفاده کرد. در بیشتر زمان‌ها از ثبت‌های نامشروع در دفترهای حسابداری به منظور سرپوش گذاشتن بر سوء استفاده‌های مالی استفاده می‌شود، در سایر مواقع از ثبت‌ها به عنوان ابزاری برای مدیریت سود استفاده می‌شود. مدیریت شرکت در هنگام اعمال مدیریت سود، آشکارا می‌داند که هدف از این کار، نگهداری از منافع شرکت در مقابل صاحبان سود می‌باشد.

موضوع معیارهای دستکاری سود در ادبیات مالی زیاد مورد توجه قرار گرفته است. بورگ استالر و دیچو^۳ (۱۹۹۷، ص ۱۰۶) رفتار مدیریت سود شرکت‌ها را مورد مطالعه قرار داده و آن را با معیارهای سودآوری شامل سود و افزایش سود مرتبط ساخته‌اند. آن‌ها اینگونه نتیجه‌گیری کرده‌اند که عدم

¹ Earning Management

² Wild

³ Burgstahler and Dichev

ادامه سودهای نزدیک به صفر و تغییرات نزدیک به صفر در سود منجر می شود تا مدیران برای گزارش سود و یا حفظ سود سال قبل خود اقدام به دستکاری سود نمایند.

با وجود تحقیقات مختلفی که در ارتباط با مدیریت سود صورت گرفته اما هنوز این موضوع که آیا دلیل دستکاری سود رسیدن به معیارهای مورد نظر می باشد یا خیر حداقل به دو دلیل حل نشده باقی مانده است. اول این که ادعای وجود رابطه علی و معلولی میان مدیریت سود و معیارهای کسب سود مبتنی بر سود گزارش شده می باشد. دوم این که اگرچه عدم تداوم سود قابل مشاهده می باشد، اما سطح سود نرمال بدون در نظر گرفتن دستکاری های مدیریتی تعریف نشده می باشد (کرستین و رای^۱، ۲۰۰۷، ص ۴۰۲). در حقیقت تشخیص مدیریت جهت دستیابی به سود هدف مشروط به ماهیت سود واقعی می باشد که از آن تحت عنوان سود قبل از اعمال مدیریت سود^۲ یاد می شود. برای نمونه مدیریت ممکن است زمانی که سود قبل از اعمال مدیریت سود کمتر از نقطه بهینه مدنظر باشد، اقدام به افزایش سود نماید. همچنین مدیران می توانند زمانی که سود قبل از اعمال مدیریت سود بیشتر از نقطه بهینه مورد نظر باشد سود را کاهش داده و مقداری از آن را جهت پوشش دادن سود سال آتی ذخیره نمایند (هموارسازی سود). علاوه بر این زمانی که سود قبل از اعمال مدیریت سود در سطح بسیار پایینی از سود هدف قرار داشته و تلاش های مدیریت برای رسیدن به آن عملاً نتیجه بخش نباشد، معمولاً از ارقام تعهدی برای کاهش دادن سود استفاده می شود (حسابشویی بزرگ^۳).

با توجه به موارد فوق می توان گفت زمانی که سود قبل از اعمال مدیریت سود کمتر از نقطه بهینه می باشد مدیران جهت گزارش سود، درآمد خود را متورم نشان می دهند. در حقیقت سود قبل از اعمال مدیریت سود تابعی از تشخیص مدیران جهت تعدیل سود از حالت زیان یا کاهش سودآوری به

¹ Kerstein & Rai

² Pre-managed earnings

³ Big bath

سمت گزارش سود یا افزایش سودآوری می باشد. بنابراین اساسی ترین سوالی که این مطالعه با آن مواجه می باشد به شرح زیر قابل بیان است:

«آیا با زیان ده شدن شرکت و یا کاهش سودآوری آن، احتمال استفاده از اقلام تعهدی اختیاری¹ جهت سودآور نشان دادن شرکت و یا افزایش میزان سودآوری آن زیاد می شود؟»

۳-۱ اهداف تحقیق

هدف اصلی از این مطالعه بررسی محرک های مدیریت سود از منظر سود قبل از اعمال مدیریت سود می باشد. در این راستا تلاش خواهد شد تا سود قبل از اعمال مدیریت در دو حالت زیان ده شدن شرکت و کاهش سود آوری مورد مطالعه قرار گرفته و میزان اقلام تعهدی اختیاری در این دو حالت سنجیده شود. بنابراین اهداف خاص این تحقیق را می توان به صورت زیر بیان نمود:

- ۱- بررسی میزان احتمال استفاده از اقلام تعهدی اختیاری زمانی که شرکت قبل از اعمال مدیریت سود زیان ده می باشد.
- ۲- بررسی میزان احتمال استفاده از اقلام تعهدی اختیاری زمانی که سود سال جاری شرکت پایین تر از سود سال قبل می باشد.

۴-۱ اهمیت موضوع و انگیزه انتخاب آن

پژوهش حاضر، در راستای احساس نیاز به غنی تر نمودن پژوهش های حسابداری و همچنین آگاهی بخشیدن به سرمایه گذاران و صاحبان سود، در مورد این موضوع است که آیا سود قبل از اعمال مدیریت سود عاملی تعیین کننده برای مدیریت سود می باشد یا خیر. این پژوهش از جنبه رفتاری، اهمیت خاص خود را دارد زیرا با مستند سازی محرک های مدیریت سود با استفاده از سود قبل از اعمال مدیریت سود، به ادبیات موجود در زمینه مدیریت سود کمک شایانی خواهد کرد. ضمناً

¹ Discretionary accrual

از آنجا که مدیریت سود مبحث جدیدی در حسابداری می باشد و عمده تحقیقات صورت گرفته در خصوص رفتار مدیریت سود در کشورهای توسعه یافته صورت گرفته است، از این رو تحقیقات مرتبط با این موضوع در کشورهای در حال توسعه می تواند نقش مثبتی در ادبیات تحقیقی این موضع داشته باشد.

۵-۱ فرضیه های تحقیق

با توجه به مطالب فوق و سوالات تحقیق، فرضیه های تحقیق بصورت زیر قابل بیان می باشد:

۱- زمانی که شرکت قبل از اعمال مدیریت سود زیان ده می باشد، احتمال استفاده از اقلام تعهدی اختیاری جهت سودآور نشان دادن شرکت افزایش می یابد.

۲- زمانی که سود سال جاری شرکت پایین تر از سود سال قبل می باشد، احتمال استفاده از اقلام تعهدی اختیاری جهت نشان دادن تغییرات مثبت در سودآوری افزایش می یابد.

۶-۱ روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر روش از نوع توصیفی - همبستگی بوده و در آن تلاش خواهد شد تا روابط میان متغیرهای تحقیق با استفاده از ضریب همبستگی و رگرسیون کشف و تبیین شود. از منظر بررسی داده ها نیز، این مطالعه از نوع پس رویدادی می باشد، زیرا داده های سال های گذشته مورد بررسی قرار می گیرند.. همچنین این تحقیق با توجه به هدف در قلمرو تحقیقات کاربردی قرار دارد.

۷-۱ قلمرو تحقیق

قلمرو این تحقیق شامل سه بعد مختلف، به شرح زیر می باشد:

الف) قلمرو موضوعی: در این تحقیق سود و زیان قبل از اعمال مدیریت سود به عنوان محرک های مدیریت سود مورد بررسی قرار می گیرد.

ب) قلمرو زمانی: با در نظر گرفتن اطلاعات نزدیک به زمان انجام تحقیق و در دسترس بودن آنها دوره زمانی تحقیق ۶ ساله و از سال ۱۳۸۵ لغایت ۱۳۹۰ تعیین شده است.

ج) قلمرو مکانی: قلمرو مکانی تحقیق شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد.

۸-۱ جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این تحقیق کل شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران^۱ می باشد. در این تحقیق برای انتخاب نمونه از روش غربالگری (حذفی) استفاده خواهد شد. برای این منظور ۴ معیار در نظر گرفته شده و در صورتی که یک شرکت کلیه معیارها را احراز کرده باشد به عنوان یکی از شرکت های نمونه انتخاب خواهد شد. معیارهای مذکور به شرح زیر می باشد:

۱. شرکت قبل از سال ۱۳۸۵ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده و تا پایان سال ۱۳۹۰ در بورس فعال باشد.
۲. شرکت طی سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ تغییر سال مالی نداده باشد و سال مالی شرکت به پایان اسفند ماه منتهی شود.
۳. شرکت در گروه شرکت های سرمایه گذاری یا واسطه گری های مالی نباشد.
۴. اطلاعات مورد نیاز شرکت در دسترس باشد.

۹-۱ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیات

در این تحقیق برای تجزیه و تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیه ها از مدل رگرسیون خطی چند متغیره استفاده می شود. روش آماری مورد استفاده در این تحقیق روش داده های پانل^۲ می باشد. برای آزمون فرضیات ابتدا با استفاده از آزمون F مقید، درستی ادغام داده ها مورد آزمون

^۱ Tehran Exchange Stock

^۲ Panel Data